

EXPERTTEAM WARMTE GELDERLAND

Werksessie: mer en warmteprogramma's

- Of er sprake is van een mer(beoordelings)plicht hangt af van wat je van plan bent op te nemen in je warmteprogramma.
- Bepaal daarom op korte termijn wat je wel/niet wilt opnemen in je warmteprogramma 2026 en hou daaraan vast. Kijk ook vooruit naar wat je op wilt nemen in een herijking. Hou rekening met de minimale eisen van een warmteprogramma.
- Maak op korte termijn duidelijk of er bij jouw warmteprogramma sprake is van een mer(beoordelings)plicht en wat je daarmee wilt doen.
- Leg dit samen met een jurist vast in een advies aan het college en/of bespreek het met het College.

Inhoud werksessie

Onderwerpen:

1. De mer in één slide
2. Hoe bepaal ik of een planMER of mer-beoordeling nodig is?
3. Wat is kaderstellend? Aantal voorbeelden
4. Wat zijn de minimale eisen aan een warmteprogramma?
5. Advies omtrent kaderstelling door Haskoning
6. Praktische punten m.b.t. proces planMER en mer-beoordeling
 1. Hoe werkt het (besluitvorming) proces?

DE KERNPUNTEN

- Als je warmteprogramma kaderstellend is voor besluiten voor projecten in bijlage V Omgevingsbesluit, dan moet er bij je warmteprogramma een planMER worden opgesteld. Als er een passende beoordeling nodig is bij je warmteprogramma, dan ook een planMER opstellen.
- Kaderstellend betekent dat je in je warmteprogramma richting geeft, piketpaaltjes slaat richting projectontwikkeling. Hoe meer je wilt inzetten op een warmtenet en hoe concreter je wordt, hoe groter de kans dat er sprake is van kaderstelling. De grootte van het warmtenet maakt niet uit.
- Voor een warmteprogramma dat kaderstellend is voor alleen individuele oplossingen hoeft vaak geen planMER te worden opgesteld. Individuele oplossingen staan namelijk niet in de lijst met projecten in bijlage V van het Omgevingsbesluit. Als een passende beoordeling nodig is bij je warmteprogramma, dan moet je alsnog een planMER opstellen.
- Van een mer-beoordeling is bij warmteprogramma's bijna nooit sprake. Wel kun je ervoor kiezen een mer-beoordeling op te stellen bij een warmteprogramma met alleen individuele oplossingen. Geluidseffecten liggen gevoelig in de maatschappij.
- Stel je geen planMER op bij je warmteprogramma, terwijl dit wel moet? Dan kleeft aan je warmteprogramma een gebrek. Dat heeft een politiek en juridisch risico.

DE KERNPUNTEN

- Denk je dat je een planMER moet opstellen, maar wil je dit liever niet doen vanwege tijd en geld? Dan kun je het volgende doen (dit is geen advies) :
 - Hou je warmteprogramma indicatief voor projecten in bijlage V en geef geen duidelijkheid.
 - Je aanvaard de juridische en politieke risico's en geeft aan dat je milieueffecten in een later stadium onderzoekt.
 - Weeg met het College af hoe hiermee om te gaan en leg besluiten vast.
- Maak je warmteprogramma niet met opzet indicatief om de mer(beoordelings)plicht te ontwijken. Het warmteprogramma is juist bedoeld om meer duidelijkheid te geven.
- Bepaal eerst wat voor warmteprogramma past bij jouw gemeente. Bepaal dan of er sprake is van een mer(beoordelings)plicht en wat je daarmee gaat doen.

DE MER IN ÉÉN SLIDE

Kort over de mer

- Doel: het milieu een volwaardige plaats geven in de besluitvorming.
- **De mer** (kleine letters) heeft betrekking op de procedure. **Het MER** is het uiteindelijke rapport.
- Een planMER hoort bij een plan of programma, een projectMER bij een project (concreet).
- Alleen in bepaalde gevallen kan worden volstaan met een plan-mer-beoordeling.
 - Met een mer-beoordeling wordt bepaald of toch een planMER nodig is.
- In de handreiking NPLW staat handige informatie over de mer. Lees dit door.

Processen

- Het opstellen van een planMER, inclusief NRD verschilt per programma/plan. Ga voor warmteprogramma's uit van net wat minder dan een jaar voor NRD en planMER.
- Vooraf moeten “reikwijdte en detail” worden voorgelegd aan Minister. In de praktijk wordt daarom een “NRD” opgesteld.
- Het opstellen van een mer-beoordeling duurt een paar maanden.

HET STAPPENPLAN

De mer-trits

- Bij ieder programma of plan onder de Omgevingswet moet worden bepaald of er een mer(beoordelings)plicht aan de orde is.
- Het stappenplan:
 - Stap 1. Is het plan of programma kaderstellend voor te nemen besluiten voor projecten in bijlage V Omgevingsbesluit?
 - Stap 2. Is voor het plan of programma een passende beoordeling voor een Natura 2000-gebied nodig?
 - Stap 3. Kan worden volstaan met een plan-mer-beoordeling?
- Mer-trits: een mer-verplichting kan meerdere keren gelden in het gehele proces van de warmtetransitie. De opsteller van een MER mag gebruik maken van eerdere MER-en, mits passend.

UITWERKING STAP 1: RELEVANTE PROJECTEN IN BIJLAGE V OMGEVINGSBESLUIT

- B4 Diepboringen, voor o.a. geothermische boringen.

Relevant bij de inzet van geothermie als warmtebron.

- C1 Thermische centrales en andere verbrandingsinstallaties voor de productie van elektriciteit, stoom of warm water.

Mogelijk relevant bij het gebruik van hulp-/bijstookwarmtecentrales.

- J9 Buisleidingen voor (o.a.) het transport van stoom of warm water.

Leidingen van een warmtenet vallen onder deze mer-categorie.

- K1 Werkzaamheden voor het onttrekken of kunstmatig aanvullen van grondwater.

Relevant bij open Warmtekoudeopslag (WKO) en OBES.

- L2 Installaties voor de verwijdering van niet-gevaarlijke afvalstoffen.

Relevant bij de inzet van biomassacentrales als warmtebron.

UITWERKING STAP 2: PASSENDE BEOORDELING

Wat is het?

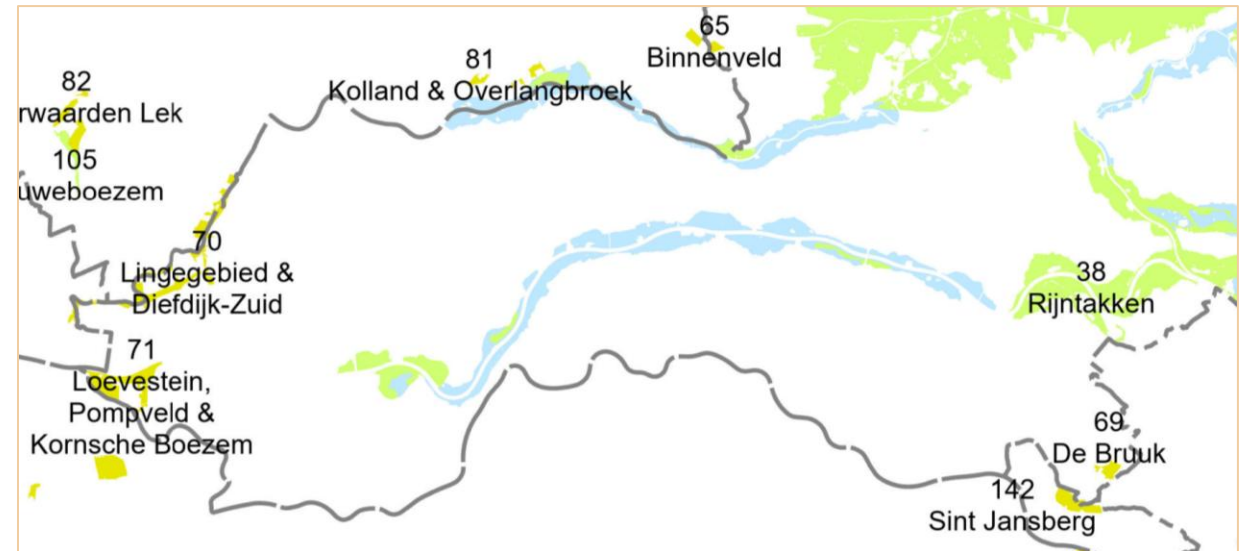
Onderzoek of hetgeen waar het warmteprogramma in voorziet de natuurlijke kenmerken van betrokken Natura 2000-gebieden kan aantasten.

In de regel wordt eerst een Voortoets uitgevoerd. De voortoets geeft antwoord of een passende beoordeling nodig is.

Slotsom

Als in je gemeente of in de nabijheid (25 km) Natura 2000 gebieden zijn gelegen, is advies om tijdig te onderzoeken of een passende beoordeling nodig is.

Als die nodig is: Plan-mer (beoordeling) nodig.

UITWERKING STAP 3: PLAN-MER-BEOORDELING

Alleen bij uitzondering sprake van een plan-mer-beoordeling:

- Kleine gebieden
- Kleine wijziging
- Project staat in niet in de lijst van bijlage V Omgevingsbesluit

Slotsom:

Waarschijnlijk niet aan de orde in relatie tot het eerste warmteprogramma. Kan wel worden opgesteld als memo bij individuele oplossingen.

KADERSTELLING EN WARMTEPROGRAMMA

Hoe zit dat precies?

- Bevat het regels of piketpalen voor besluiten die nodig zijn voor projecten genoemd in Bijlage V Omgevingsbesluit.
- Van kaderstelling is sprake als richting wordt gegeven of als er een keuze wordt gemaakt.
- Indien kaderstellend voor te nemen besluiten, dan altijd eerst sprake van een plan-mer plicht. Alleen bij uitzondering een mer-beoordeling.
- **Kaderstellend wil nog niet zeggen dat het toekomstige project daadwerkelijk uitgevoerd wordt! Dat is vaak in de programmafase helemaal niet bekend.**

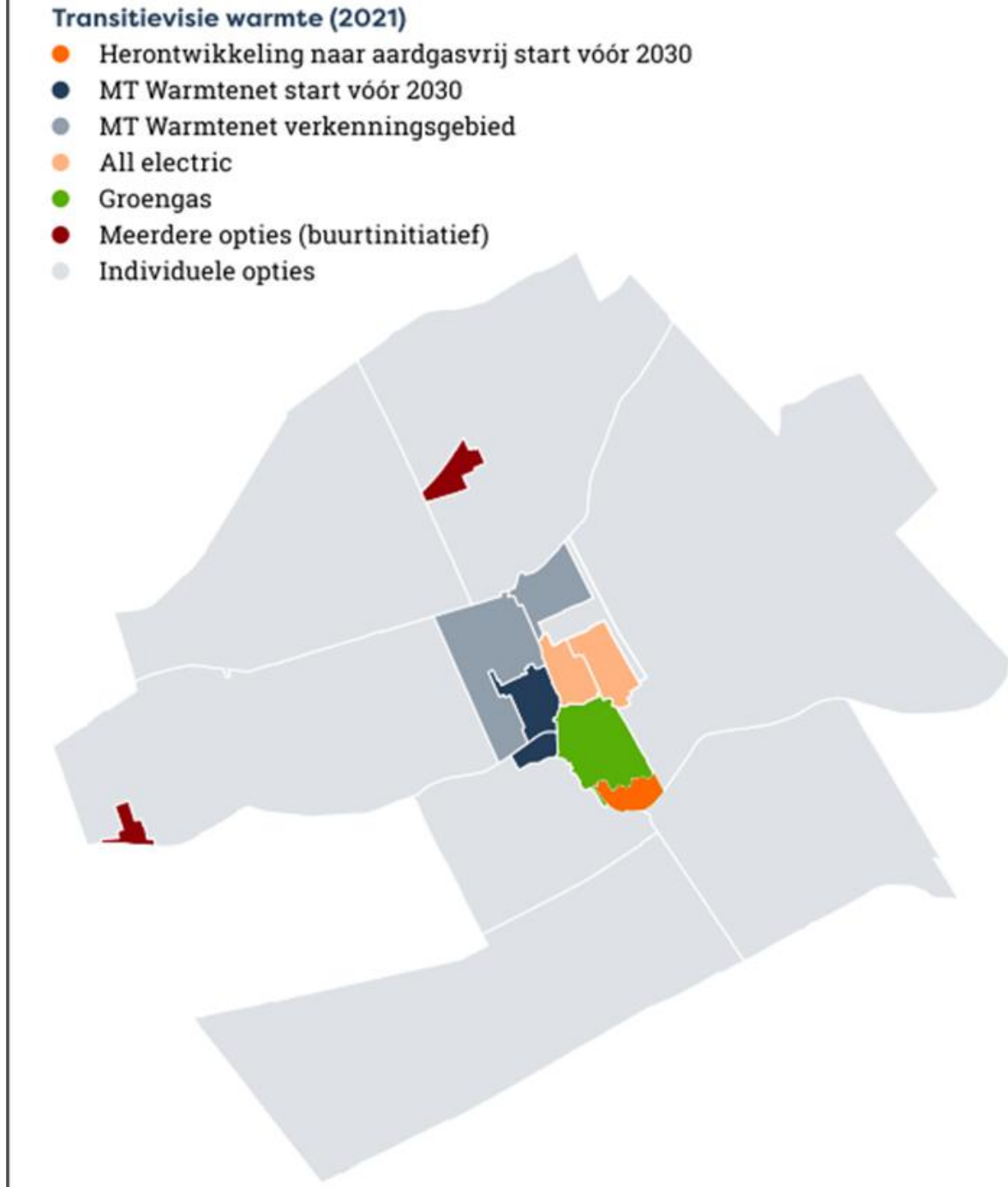
Vuistregels o.b.v. jurisprudentie van Hof van Justitie

- Het plan of programma moet voldoende gedetailleerde beleidsuitspraken/ regels bevatten over de inhoud, voorbereiding en (praktische) uitvoering van projecten.
- Het gaat vooral om beleidlijnen en regels over ligging, aard, omvang en gebruiksvoorwaarden van projecten; en die regels moeten van belang zijn voor mogelijk optredende milieugevolgen.
- Puur indicatieve plannen zijn niet kaderstellend.

Mag een warmteprogramma puur indicatief zijn?

Scenario	Uitkomst
<p>Je wilt in je warmteprogramma inzetten op 1 of meer projecten in bijlage V. Je vindt dit belangrijk en wil het mogelijk maken. Er zijn kansen voor bijvoorbeeld warmtenetten en wil deze in de toekomst verzilveren, ook al is de haalbaarheid nog niet helemaal duidelijk. Je geeft kansen voor ZLT, MT en HT warmtenetten per buurt aan op een kaart als voorkeursalternatief.</p>	<p>Grote kans op een planMER, mer-beoordeling waarschijnlijk niet aan de orde</p>
<p>Je wilt inzetten op 1 of meer projecten in bijlage V, waaronder de aanleg van een warmtenet, maar alleen voor een heel klein gebied. Kansen wil je verzilveren en je geeft het kansrijke gebied aan op een kaart als voorkeursalternatief.</p>	<p>Grote kans op een PlanMER, de grootte van een warmtenet maakt niet uit. Mer-beoordeling waarschijnlijk niet aan de orde</p>
<p>Je wilt de aanwijsbevoegdheid inzetten voor warmtenetten in bepaalde gebieden en sorteert voor op een 'warmtetransitiegebied'</p>	<p>Grote kans op een planMER, mer-beoordeling waarschijnlijk niet aan de orde</p>
<p>Je wilt niet inzetten op projecten uit bijlage V, maar alleen op individuele oplossingen. Je geeft geen duidelijke weergave van bijvoorbeeld warmtenetten op kaart.</p>	<p>Waarschijnlijk geen planMER en ook geen mer-beoordeling. Je kunt wel vrijwillig kiezen voor een mer-beoordeling of onderzoek naar milieueffecten in een andere vorm</p>
<p>Er zijn vage kansen voor projecten in bijlage V, maar het is zeer onzeker en misschien pas op langere termijn haalbaar. Je wilt over deze projecten niets concreets opnemen, maar alleen indicatief. Wellicht slechts benoemen dat er in de toekomst mogelijk kansen zijn. Je benoemt de mogelijke kansen en kan een kaart opnemen, maar daarbij duidelijk benoemen dat je als gemeente eerst nog geen actie onderneemt op de projecten. Je kan ook geen kaart opnemen. Je vindt het prima om over 5 jaar meer duidelijkheid te geven.</p>	<p>Twijfelgeval, maar waarschijnlijk geen planMER. Bij twijfelgevallen zelf goed onderbouwen waarom je vindt dat er wel/geen sprake is van een planMER. Vastleggen met een jurist en College.</p>

VOORBEELDEN

VOORBEELD 2

<p>4. Kerkehout en Klingenbosch</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ Hoge dichtheid bebouwing, veel rijwoningen en appartementen➤ Bouwjaar: deels vooroorlogs en deels na 1945➤ Woninglabels: B, F; in de toekomst meer B➤ Relatief laag energiegebruik➤ Veel corporatiebezit in Kerkehout	<ul style="list-style-type: none">➤ Nationale kosten van een midden-temperatuurwarmtenet en warmtepomp liggen dicht bij elkaar. Er zijn dus nog verschillende opties mogelijk.
--	--	--

MINIMALE INHOUD WARMTEPROGRAMMA

Een warmteprogramma hoeft niet kaderstellend te zijn

- Een warmteprogramma mag puur indicatief zijn.
- Het opnemen van een terugblik en vooruitblik op hoofdlijnen kan al voldoende zijn.
- Er hoeft niet per se een kaart in.
- Check de minimale vereisten van een warmteprogramma.

Inhoudelijke eisen warmteprogramma:

- Overzicht locaties waarvoor in Omgevingsplan een warmtetransitie kan worden aangewezen (indien van toepassing).
 - Aantal gebouwen (woningequivalenten) dat op die locaties aanwezig zijn;
 - Aantal gebouwen dat op die locaties aanwezig zijn waarin methaangas wordt gebruikt voor milieubelastende activiteiten
- Overzicht togedachte energie-infrastructuur en beschrijving “laagste totale nationale kosten”
- Aantal gebouwen dat wordt geïsoleerd voordat togedachte energie infrastructuur wordt aangesloten
- Beschrijving verwachte indicatieve warmtebehoefte van gebouwen (woningequivalenten) onder a en c; aan het begin en einde warmteprogramma; geldt niet voor eerste warmteprogramma
- Beschrijving resultaten vorige warmteprogramma
- Warmteprogramma ziet op periode van ten minste 10 jaar, tot uiterlijk 31 december 2049. (iedere 5 jaar actualisatie)

EERSTVOLGENDE PROCESSTAPPEN

1. Leg met het College vast wat het doel en de gewenste inhoud van het warmteprogramma gaat zijn. Ga je voor een indicatief programma of wil je een duidelijk, concreet programma?
2. Bepaal samen met een jurist of sprake is van kaderstelling.
3. Bepaal samen met een jurist en ecooloog of er een kans bestaat dat er een passende beoordeling nodig is bij je warmteprogramma. Mogelijk een voortoets uitvoeren.
4. Voer deze stappen zo snel mogelijk uit!
5. Als sprake is van planMER, start dit proces dan zo snel mogelijk op.

Lukt het niet een adviesbureau te vinden? Kun je het deels zelf doen? Zo nee, stel het planMER dan in ieder geval op bij de volgende ronde en geef aan dat je indien het nodig is bij de uitvoeringsplannen verder onderzoek doet.

Tips:

- Kijk ook wat je als gemeente zelf kan doen. Zet een adviesbureau in voor aanvullingen en toetsing.
- Bepaal of je wel of niet een NRD gaat opstellen. NRD kun je ook zelf opstellen.
- Er zijn al voorbeelden van uitvragen voor MER'en aan de markt.
- Er liggen al voorbeelden van NRD's en planMER'en (Utrecht/Eindhoven/Haarlem)
- NPLW heeft handige informatie.
- Betrek je eigen milieu-experts tijdig. Vooral ecooloog, maar ook jurist betrekken.

BESLUITVORMING

- planMER gaat bij ontwerp-warmteprogramma ter inzage.
- Dit planMER moet dan al definitief zijn.
- Commissie m.e.r. geeft advies
- planMER opstellen na warmteprogramma is ‘mosterd na de maaltijd’. Probeer het te combineren.

Rondvraag & slot

Ruimte voor vragen en discussie

Dank voor uw aandacht